

STUDIA THEOLOGICA
ET HISTORICA ARADENSIA
anul VI nr. 6, 2024

CERINȚE / REQUIREMENTS

Autorii își asumă responsabilitatea pentru conținutul articolelor.
Studiile nepublicate nu sunt returnate.

The authors assume responsibility for the contents of the articles.
The unpublished studies are not returned.

STUDIA THEOLOGICA
ET HISTORICA ARADENSIA

Orice corespondență se va adresa:

FACULTATEA DE TEOLOGIE
310096 ARAD, Strada Academiei
Teologice Nr. 9,
Tel/Fax: 0040-257-285 855

STUDIA THEOLOGICA
ET HISTORICA ARADENSIA

Any correspondence will be sent
to the following address:

FACULTATEA DE TEOLOGIE
310096 ARAD, Strada Academiei
Teologice Nr. 9,
Tel/Fax: 0040-257-285 855

Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad
Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză
Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad

STUDIA THEOLOGICA
ET
HISTORICA
ARADENSIA

Editura Universității „Aurel Vlaicu”
ARAD

an VI nr. 6, 2024

Președinte de onoare

IPS Dr. Timotei Seviciu, Arhiepiscopul Aradului

Vice-Președinți

PS Conf. Dr. Emilian Crișanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Aradului

PS Conf. Dr. Nestor Dinculeană, Episcopul Devei și Hunedoarei

Redactor șef

Pr. Prof. Dr. Cristinel Ioja

Colegiul Academic

Acad. Prof. Dr. Ioan-Aurel Pop (Academia Română); Prof. Dr. Ioan Bolovan (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, Membru corespondent al Academiei Române); Pr. Prof. Dr. Mihai Sășăujan (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, București); Pr. Prof. Dr. Ion Vicovan (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, Iași); Pr. Prof. Dr. Florin Dobrei (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea”, Arad); Pr. Prof. Dr. Ioan Tulcan (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea”, Arad); Pr. Prof. Dr. Constantin Rus (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea”, Arad); Pr. Prof. Dr. Vasile Vlad (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea”, Arad)

Redactori

Pr. Lect. Dr. Filip Albu

Pr. Conf. Dr. Caius Cuțaru

Pr. Conf. Dr. Lucian Farcașiu

Pr. Lect. Dr. Adrian Murg

Pr. Lect. Dr. Ștefan Negreanu

Secretari de redacție

Protos. Lect. Dr. Nicolae Tang

Pr. Lect. Dr. Tiberiu Ardelean

DTP Toma S. Muntean

Editura Universității „Aurel Vlaicu” Arad

ISSN 2668-8387

ISSN-L 2668-8387

CUPRINS

EDITORIAL	
Protos. Lect. Univ. Dr. Nicolae M. Tang Patrologia, mai mult decât o știință a istoriei _____	9
STUDII _____ 11	
† Nestor Dinculeană Civilizație și cultură la popoarele aramaice _____	11
Pr. Prof. Univ. Dr. Sorin Cosma Războiul – crimă antisocială și păcat strigător la cer _____	27
Prof. Univ. Dr. Mircea Măran Românii din Borča (Borcea) _____	42
Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Moldoveanu Contribuția principilor români la susținerea vieții monahale din Sfântul Munte Athos _____	51
Conf. Univ. Dr. Ion Gumenâi Paisie Velickovski și rugăciunea minții. O retrospectivă istorică ____	61
Pr. Prof. Univ. Dr. Cristinel Ioja Teodor Botiș (1873-1940) – ilustru dascăl de Teologie și istoriograf al învățământului teologic arădean _____	75
Pr. Prof. Univ. Dr. Florin Dobrei Vechile biserici ortodoxe ale Deveii _____	91
Pr. Conf. Univ. Dr. Lucian Farcașiu Părintele Profesor Ioan Ageu (1917-2010) - o restituire istorică necesară _	105
Dr. Augustin Mureșan Două sigilii ale Bisericii cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din satul Ocișor, județul Hunedoara _____	134

Dr. Augustin Mureșan Protos. Lect. Univ. Dr. Nicolae M. Tang Stema Episcopiei Aradului, Ienopolei și Hălmagiului, reprezentată pe un vitraliu din reședința episcopală _____	139
Maria Alexandra Pantea Ioan Slavici, colaborator al profesorilor Institutului Pedagogic-Teologic din Arad în ultimele trei decenii ale secolului al XIX-lea _____	146
Dr. Augustin Mureșan Protos. Lect. Univ. Dr. Nicolae M. Tang Steagul Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române din Arad, donat de Elena Goldiș (1937) _____	153
ARTICOLE _____	161
Prof. Drd. Alin-Florin Ciotea Figuri ecleziastice și laice din părțile Aradului, sfârșitul sec. XIX-începutul sec. XX _____	161
RECENZII _____	187
† Ioan, Mitropolitul Banatului, <i>Crede. Dumnezeu se ține de cuvânt. Convor- biri duhovnicești cu Înaltpreasfințitul † Ioan, Mitropolitul Banatului</i> , Editura Agnos, Sibiu, 2024, ISBN 978-606-053-094-7. (Pr. Dr. Ionel Popescu) ____	187
Preot Academician Mircea Păcurariu, <i>Predici – la Duminici, la Prazni- cele împărătești, și ale Maicii Domnului, la Sfinți Mari, la Sfinți români; predici ocazionale și la înmormântări</i> , Editura Basilica, București, 2023, 700 pp. (Pr. Lect. Univ. Dr. Gabriel Valeriu Basa) _____	189
Remus Rus, Preot Adrian Cazacu, <i>Θεολόγος. Enciclopedie teologică</i> , Ti- părită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte †Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, Editura Crimca, Suceava, 2023, ISBN: 978-606-734- 198-0, 712 pp. (Pr. Lect. Univ. Dr. Ștefan Negreanu) _____	190
Elena Gherghinescu-Ziegler, <i>Femeia creștină, candelă a credinței. Studiu cu referire specială la activitatea femeilor ortodoxe din părțile Aradului din secolele XIX-XX</i> , Editura Mirador, Arad, 2024, ISBN 978-973-164-382-3, 274 pp. (Protos. Lect. Univ. Dr. Nicolae M. Tang) _____	193

Mihaela Dana Șimon, Alin Florin Ciotea, *Școala din Șimand la 250 de ani de existență*, Editura Mirador, Arad, 2023, ISBN 978-973-164-374-8, 208 pp. (Protos. Lect. Univ. Dr. Nicolae M. Tang) _____ 197

EVOCĂRI ȘI MĂRTURII _____ 201

Arhimandritul Paulin Lecca – duhovnicul seminariștilor de la Caransebeș (Preot Dr. Ionel Popescu) _____ 201

Preot Profesor Ioan Ageu – o biografie rezumativă (Dr. Adina Bumb) _ 211

NOTE, COMENTARIIL, INTERVIURI _____ 215

Note de călătorie: Almaș, Arad, Hodoș-Bodrog (27-31 mai 2024) (Pr. Dr. Elia Citterio) _____ 215

ANEXE FOTOGRAFICE _____ 223